

BETELJESÜLT JÓSLAT

Jean RASPAIL: *SzenteK tábora*. Fordította: SÁFÁR Marianna.
Jogállam és Igazság Nonprofit Kft. Budapest, 2022. 422 oldal, 3800 Ft

Nyers, kíméletlen, túlzó – de mindezekkel együtt is az egyik legmeghatározóbb és legmegosztóbb 20. századi regény, amely megjövendölte a migránsválságot. A *SzenteK tábora* tiltott könyv mindazok számára, akik egy kicsit is korlátok közé akarnák szorítani a művészi szabadság alapjogát: a regény minden eszközt bevet arra, hogy húsba vágó probléma akképp is jelenjen meg. A *SzenteK tábora* mindenekelőtt irodalmi mű, kéretik eszerint olvasni. A *SzenteK tábora* másodsorban provokatív alkotás, kéretik nem felülni mindennek, amit leír. Végül a *SzenteK tábora* allegorikus munka, kéretik belelátni azt is, amit nem ír le. Minden kétséget kizáróan nem jogi vagy történelmi elemzés, ha erre vágyik az ember, fel se lapozza a regényt, hanem olvasson elemzéseket.

Mi történik, ha „eltelik az ezer év”? Kérdezi a szerző anélkül, hogy valójában feltenné a kérdést. Számunkra pedig nem marad más lehetőség, mint feltenni a kérdést: hol rontottuk el, hol hátráltunk meg; mi volt az első lépés, amikor a problémák nyílt kimondása helyett visszakoztunk; mi volt az első védőállás, amit feladtunk.

A cselekménysor azzal a fiktív jelenettel indul, hogy tíz rozsdás hajó érkezik közel egymillió harmadik világbeli emberrel Dél-Franciaország partvidékére, és hirtelenjében észreveszik, hogy amit őseik gondosan építettek az évszázadok folyamán, ideértve a kultúrát, a másik ember tiszteletét, a vallást, egyetlen pillanat alatt semmivé lesz, mert az érkezők számára ezek semmit sem jelentenek. A *szerelemben nem osztozó* európai lélek, aki gondosan féltette szeretőjét, gyermekeit vagy akárcsak kristálypoharát is, hirtelen összetörik, mikor büntudatot ébresztenek benne azért, mert neki van valami olyanja, ami a másíknak nincs, és hirtelenjében meg akarja osztani a megoszthatatlant. Ez a Mások, a *Big*

Other érdeke a történet szerint: akár egyetlen ember is éhezik Afrikában, a Nyugatnak bűnbánó transzba kell esnie. Ám míg az orwelli világban egy már kilátástalan helyzetbe csöppenünk bele, Raspailnál végignézzük azt az önsorsrontó politikát, amit a gazdag európai államok jóemberkedésből magukkal tesznek. Szemléljük nemcsak az idegen, asszimilálódni képtelen embertömeg érkezését, hanem a kormányok csalogató kommunikációját is, akik titkon abban reménykednek, végül mégse nekik kell befogadni a migránsokat. A párhuzamos társadalmak kialakulása egyszerűen élehetlenséghez vezetne, és pont ezért kialakulásuk egyetlen épeszű, hazáját szerető embernek sem lehet érdeke.

Az önfelszámolás útjának első lépcsője tehát, ha ellentmondunk az emberi természetnek, és azt állítjuk, jobban szeretjük a Másokat, mint akikkel évszázadok óta, ha harcokkal tűzdelve is, de együtt élünk. „Ebben a furcsa háborúban azok fognak győzni, akik a legjobban szeretik egymást” – hangzik el az első fejezet csattanójaként, ami ezáltal talán még fontosabb elemét képezi a regénynek, mint a sokszor hivatkozott „fajkeveredés”.

Mindazonáltal nem lehet elégszer leírni, hogy e regény szerint sincsenek fajtisza emberek, hanem szöszök vannak, nevezzük bár gallo-román vagy akár hungaro-pannon szösznek. Ők pedig összeolvadva egy saját, új, de kétségkívül változatlanul európai kultúrát hoznak létre. Kontinensünket számos nép alkotja ugyan, különböző nyelvek, eltérő szokások tarkítják, ám a zsidó–keresztény kultúra stabil, évszázadokon és háborúkon átívelő alapot adott az együttélésre. A hitünk s az erre épülő kultúránk mindig is összekötött bennünket. Ezért Európa meséje, története és az ebből kifejedő történelme nem csupán vizsgára

tanulandó dátumokból, helyiségnevekből és megsötétedett, fakult festményekről ránk bámuló királyok, hadvezérek, politikusok életrajzából áll; nem csupán földrajzi fogalom, ami leírható a térképekre rajzolt államhatárokkal, a domborzatát és vízrajzát alkotó hegyeivel, síkságaival és folyóival, hanem sokkal, de sokkal több ennél: „a mély kulturális identitásnak, a világ specifikus szemlélésének, egy utánozhatatlan életstílusnak, röviden: az otthonnak a jelképe” (David Engels). Raspail tagadja a rasszizmus vádját. Ő maga úgy látja, megállapításai központjában nem az utálat, hanem az ugyanazon környezeti hatásoknak kitett fajok összeférhetlenségének egyszerű megfigyelése áll.

Az összeomlások először akkor villan fel, mikor önámításképp fehér asszonyok úgy gondolják, egy gyermek örökbefogadásával felszabadítják a fekete nyomort. A Föld másik féltékénjén eközben a kalkuttai belga nagykövetség előtt hatalmas tömegek hiú ábrándokat kergetve tüntetnek azért, hogy vigyék az ő gyermekeiket is az Ígéret Földjére, Európába. Nyilvánvaló, hogy a kereslet és a kínálat nem egyezik, ellenben a kilátástalan helyzetbe elhintett remény leheletnyi pora elég volt ahhoz, hogy megfogadjon a mindenki örökbefogadásának gondolata, s a Gangesz népe útra keljen. A földalatti kultúrharc megkezdődik abban a minutumban, amikor elindulnak a rozsdás hajók. A tömegkommunikáció iskolázott, nagy tekintélyű szakemberei pénzzel teli markukba nevetve mutatják be és húzzák látványosan a politikailag korrekt migránsmézesmazdagot. Mikorra a mézesmazdag elfogy, már úgyse lesz kit számonkérni. A *mainstream* értelmezést fokozatosan ügyis átveszi az oktatási rendszer, a kultúra minden ága, ami végső soron minden emberhez előbb-utóbb eljut. És ha révbe ér, mint tudjuk, a *kulturális többség előbb-utóbb politikai többséghez is vezet*. Ezeknek az embereknek, akik ügyesen játszottak közre azon a ponton, hogy a liberalizmus felhalmozza a később rengeteg bajt a nyakunkra hozó problémát, fondorlatos módszere a szüntelen, fontoskodó kételkedés: így lett a regény szerint a rend a fasizmus egyik formája, a siker szegyenletes betegség, a szex következmények nélküli időtöltés, a család pedig fojtogató teher. Életünk legalapvetőbb pontjait kérdőjelezve meg ezzel.

A regény karakterábrázolása terén valóban nem kell magasra tenni a léceket, egy emberről se fogjuk megtudni, hány cukorral issza a kávéját, vagy szokott-e sírni, ha egyedül van. Cserébe kapunk jól ismert típusokat, amik biztosítják, hogy korokon átívelően is ugyanúgy tudjuk olvasni a regényt. A Bibliájukat eldobó papok kérdésköre is pontosan így jelenik meg. Mindazok, akik egy elefántcsonttoronyból, rezidenciáik sokadik emeletéről nézegetik a demográfiai adatokat, nyereszkeskedve a kimutatásaikon, távol a polgárháborús hangulattól, megtehetik ideig-óráig, hogy közömbösen viseltessenek az események iránt. Az viszont elkerülhetetlen, hogy végül a legfelső emeletet is elérje a hullám. Az elit is fejet hajtott – pedig ez a könyv, ne felejtjük, 1973-ban íródott, jóval a *Behódolás* előtt!

„És mikor eltelik az ezer esztendő, a Sátán eloldatik az ő fogságából. És kimegy, hogy elhitesse a föld négy szegletén lévő népeket [...], hogy egybegyűjtse őket háborúra, akiknek száma, mint a tenger fövénye” – a Jelenések könyvének paratextusával az allegóriabéli háború a hajók horgonyainak felvonásával megkezdődött. De mégis milyen háború az, ahol a fegyver a béke látszata, a töltény pedig a tömeg? A disztópia márpedig ezt vetíti elénk, hogy ha hagyjuk elsütni ezt a puskát, ha nem fogadjuk el, hogy ezek kombinációja halálos ránk nézve, ha nem látjuk be, hogy a fajok keveredésében a fehér ember milyen könnyen elbukik, akkor megadjuk magunkat – mégpedig harc nélkül.

Ahogy haladunk előre, egyre tisztábban látszik, hogy korunk embere számára a mű súlya nem is a néhol frusztrálóan naturalisztikus nyelvezetében, hanem az egyszerre két időben játszódó olvasói élményben rejlik. Az idő kettényílik: egyszerre sújtanak le az ötven évvel ezelőtti disztópikus gondolatok és jelennek meg saját emlékképeink a 2015-ös migránsválságról. A harmas egység eltávolítja a regénybéli, 24 óra alatt lezajló fikciót a valóságtól, ámde ezáltal lehetőséget teremt arra, hogy a való életben hosszú évek alatt lezajló folyamatok átfogó, drámai oldalát mutassa meg, amit talán ha lassan, tudattalanul élnénk át, fel sem fognánk. Ezt az útleírást a regény laikus, zárt burokból élő olvasója talán csak egy undorító, emberi arcát vesztett jelenetekkel tarkított felnőttesmesének látja, olyan kalandregénybe illő módon menekülnek meg az *útonálló* országok attól, hogy ők fogadják be „az utolsó esély armadáját”. Talán mi sem hinnénk el, hogy miért is jönnének el egészen Görögorszáig, Franciaorszáig, Olaszorszáig ezek a távoli népek, ha nem éltük volna mi magunk is át, hogy a kulturálisan és földrajzilag a harmadik világhoz sokkal közelebb fekvő államok milyen ügyesen vonják ki magukat a befogadás alól.

A több szálon futó cselekmények végül mind egyetlen, már visszafordíthatatlan ponton futnak össze, mikor a felállított *cordon sanitaire* területén a Gangesz agresszív népe kiköt hajóival és megszállja az országot. Ekkorra már a helyben lakók csaknem mind a könnyebb utat választották: mindenüket hátrahagyva menekültek el az érkező embertömeg elől. Az összeverebuvált, népevesztett kormány pedig már csak ön maga paródiájaként funkcionál.

Kétségbe nem vonható, hogy a **fél évszázaddal ezelőtt íródott Raspail-regény vátesz-gondolatokat tartalmazott: megjósolta a migránsválságot, a dél-amerikai pápát, a tömegkommunikáció verbális terrorizmusát** is. Az írónak mindig nagyobb a szabadsága, mint az országot vezető, 4-5 évre választott politikusé vagy a szavakkal aktuálpolitikai környezetben rafináltan játszó kodifikátoré, épp ezért is fontos olyan könyveket olvasni, mint amilyen a *Szentek tábora* is. Igen, hátborzongató képeket alkalmaz, de gondolkodunk-e már azon, miért vagyunk ezen jobban megöröknyödvé, mint a mindennapjainkra rátelepedett polkorrekt nyelvezeten?

KÖTTER TAMÁS